

være af ikke ringe Betydning, om denne Afgift udelte kunde komme dem til Gode. Regeringen har endvidere ikke troet at kunne optage den Forordning, som Kjøbstadkommissionen har stillet med Hensyn til, at Beviset for frivillig Svendeproeve skulde indføres i den Paagjældendes Vandrebog. Det kan være, at det synes at have mindre Betydning, men jeg vilde dog have sat Pris paa, at det var blevet bibeholdt, fordi Vandrebogen i Reglen er det eneste Legitimationspapir, som reisende Svende føre med sig, og uden hvilket de ikke kunne fortsætte Rejsen. Jeg tror, at det har sin Betydning, om det bliver indført i Vandrebogen, at han har bestaaet denne Prøve; den har jo desuden en frivillig Karakter, og der er i den Henseende ikke mindste Evang, som taler derimod. Med Hensyn til Landstingets Behandling af Sagen skal jeg tillade mig at bemærke, at Landstinget ligeledes har vist sig imødekommende ligeoverfor de Udtalelser, som ere fremkomne fra Kjøbstadkommissionen. Det har gjort det i Meget og meget af det Væsentlige. I enkelte Punkter har det ikke kunnet komme Kjøbstadkommissionen i Møde, hvorimod jeg erkjender, at det har foretaget Forbedringer i Forslaget i andre Henseender. Blandt de Punkter, som Landstinget ikke har troet at kunne imødekomme, er ogsaa den Forordning om Myndighedsalderen, som af Kjøbstadkommissionen var fremhævet som ønskelig for Udgang til Erhverv, efter Næringslovens § 16. Det er af Kjøbstadkommissionen motiveret derved, at man omkring i Kommunerne har megen Ulempe deraf, at Folk i en hvilken som helst Alder kunne drive Varetilvirkning og Næring, som det kaldes i Næringsloven, idet det ofte skete, at de i en for ung Alder begyndte med forliden Dvælse i deres Jag og inden kort Tid faldt Kommunen til Byrde, saa at det blev til Skade for Kommunen og endnu værre for dem selv, maalkke endog for bestandigt. — Jeg skal ikke negte, at efter de Erfaringer, jeg har i den Henseende, kan jeg ikke Andet end stadfæste, hvad der er udtalt af Kjøbstadkommissionen. Det forholder sig virkelig saaledes, at der er mange Menneker, som deraf fristes til tidlig at begynde, som man siger, paa egen Haand, og det har ogsaa vist sig, at det i mange Tilfælde har været meget slemt, at en saadan Ret er indrømmet. Jeg overser ingenlunde den Bestemmelse i Grundloven, som siger, at saavidt muligt skal den lige, frie Udgang til Erhverv være aaben, men man maa ikke glemme den Forudsætning, som knyttes dertil, nemlig at det skal være betinget af Almenvellet, og jeg kan efter mit Kjendskab til Forholdene ikke finde, at det er begrundet i Grundloven, at den udstrakte Frihed, som er hjemlet i Næringslovens § 16, bliver ved at bestaa. Der er i det andet Thing gjort gjældende, at man paa Landet saae Forholdene anderledes, og det kan godt være; det kan være muligt, at

denne Bestemmelse i § 16 ikke har virket saa uheldig paa Landet som i Byerne. I saa Tilfælde vilde der formentlig ikke være Noget til Hindring, at man for Byernes Bedkommende vedtog en saadan Indskrænkning og stillede Fuldmyndighedsalder som Betingelse for det i § 16 omtalte Erhverv. Jeg skal gjøre opmærksom paa, at det, i det Mindste saaledes som Regeringsforslaget her foreligger, kun er for den Slags Erhverv, at der kan være Tale om at fordrø Fuldmyndighedsalderen opretholdt, idet nemlig Indenrigsministerens Bevillingsmyndighed ikke er hævet med Hensyn til dette Punkt, forsaavidt angaar § 2, saa at altsaa i andre Tilfælde, hvor der kan forudsættes tilstrækkelig Modenhed og Dygtighed hos Paagjældende til at etablere en selvstændig Virksomhed, vil Vedkommende ved særskilt Bevilling af Indenrigsministeren blive i Stand til at komme i selvstændig Vel. Det er saaledes ikke saa stort et Indgreb i den personlige Frihed, som det kunde synes at være, det er meget mere et Børn mod, at Friheden bemyttes paa en for den Paagjældende selv meget forærvælig Maade. Med Hensyn til Lovforslagets Enkeltheder bemærkede jeg før, at jeg fandt, at flere Forandringer, som Loven var undergaaet i Landstinget, kunde kaldes Forbedringer, og jeg skal derfor vedblivende sige, at det forekommer mig at være Tilfældet paa mange Steder. Der er imidlertid ogsaa saadanne Paragrafer i Lovforslaget, der foreligger uforandrede saaledes, som de ere foreslaaede af Regeringen, saa at det altsaa i disse Punkter er Regeringen, der har hele Fortjenesten af at have truffet, hvad jeg anser for gavnligt for Kjøbstaderne. — Jeg skal nu tillade mig at gennemgaa de enkelte Paragrafer og da begynde med § 1, der foreligger uforandret. Det forekommer mig at være en billig Forordning til Udlændingen, der kommer herind i Landet, at han, forinden han kan faae Tilløbelse til at etablere en selvstændig Virksomhed, stiller Sikkerhed for, at han og Familie i Tilfælde af Trang ville blive modtagne andetsteds til Forsørgelse, og jeg kan ikke skjønne, at der overhovedet kan reises nogen Indvending imod, at man forlanger af ham et saadant Hjemstedsbævis. Det maa desuden ikke glemmes, at de fleste af dem, der strømme herind, komme „daraaf fra“ og ere Folk, som gjerne ville spise vort danske Brød, men ellers ikke byrde sig om os, og det vil derfor ogsaa være rimeligt ligeoverfor dem at bevare en Tilstand, der dog kommer til at gaa ud over vore Egne. — Jeg anser derfor § 1 som et heldigt Tillæg til Næringsloven, og jeg kan kun glæde mig over, at Landstinget ikke har foretaget nogen Forandring i dens Indhold. — Med Hensyn til § 2, der angaar Forbrugsforeningerne, kan jeg ikke negte, at jeg foretrækker Regeringsforslagets Affattelse fremfor Landstingets. Efter den sidste Affattelse har Paragrafen faaet en mere inkonjito-